

“‘Set de nit’ va plegar per l’audiència reial”

Font: Al·la ha fet paròdia dels poderosos des que el 1995 estrenà *L'ombra*, una obra en què representa un actor, en Quim, que treballa fent d'“extra” de polítics. Però la fama li ha arribat amb les seves imitacions al programa *Set de nit*, de TV3, l'emissió del qual va acabar el 17 de maig, abans del que era previst.

Ara interpreta, amb els Trotam Teatre, *Els bufons del regne*, una obra en què interpreta el rei i respon a les respostes del públic.

—Diu vostè que és un actor que fa de bufó, però vostè es riu dels poderosos. La feina dels bufons no era fer riure els poderosos?

—Fer riure els poderosos i també la Cort que els envoltava. Però el bufó, històricament, en les seves èpoques més fortes, era l'únic que podia assenyalar el nas del poderós i dir-li “tens un gra: tu també tens defectes, no ets omnipotent ni perfecte”. I, precisament per la seva deformitat mental o física, als bufons, no se'ls podia pegar, tot i que de tant en tant també rebien, és clar.

—Això devia ser a l'edat mitjana.

—Sí.

—Però vostè fa de bufó ara. És que aquesta època s'assembla en alguna cosa a aquella?

—De fet, el bufó mai no ha desaparegut. Sempre hi ha hagut la crítica social del poble baix cap als estaments superiors, fossin feudals, fossin dictadors o fossin monarques. Fins i tot contra estaments sencers, com ara l'exèrcit o el poder religiós. I els actors podem fer tragèdia, *clown* o cabaret, però també és molt interessant que fem de bufó. Sobretot en els

temps que sobren, quan veus el servilisme d'un país com aquest vers els Estats Units. Vaig estar molt content quan, l'altre dia, l'actriu Jessica Lange va dir que s'avergonyia de ser americana. Que bé que hi hagi gent lúcida que pugui dir-ho!

—Ja sap que els que van presentar una demanda contra el rei —perquè aquest va dir que el castellà mai no s'havia imposat— ara en tenen una en contra d'ells per haver-la presentat?

—Són coses incongruents i contradictòries amb la democràcia. No s'entén que algú pugui posar-los una demanda per una cosa que és veritat. Espero que guanyin els que han estat acusats. A més, què vol dir que el rei no és responsable dels seus actes? Que pot matar també? O tots o ningú. Si ell es pot saltar la llei, jo, com a sobirà —perquè en la democràcia el sobirà és el poble— també me la saltaré.

—Per això continua parodiant el rei.

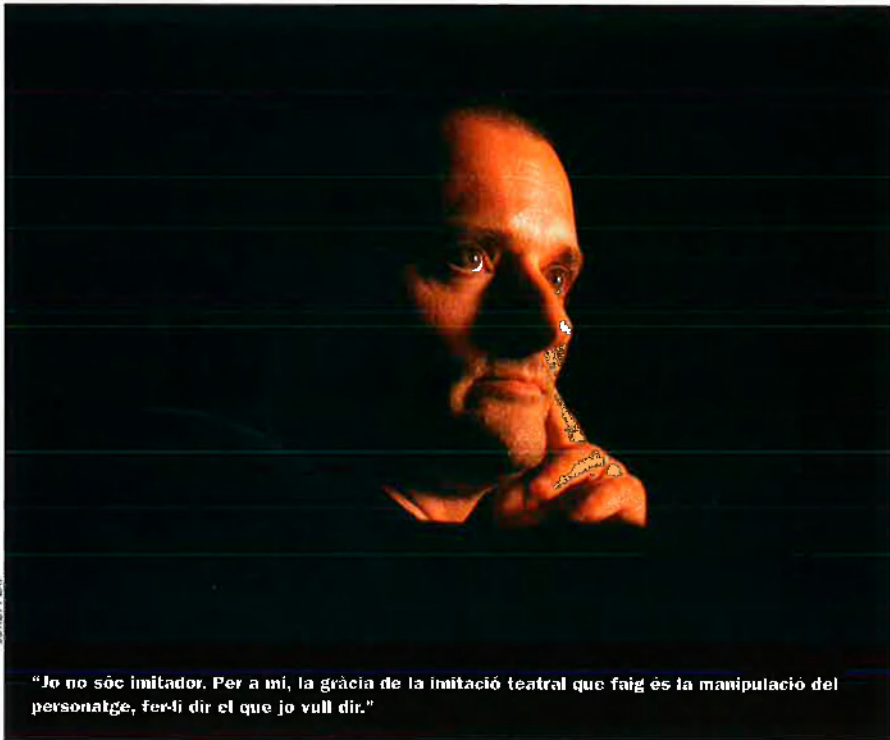
—Legalment, em curo en salut: interpreto un rei imaginari. Si la gent reconeix un rei o un altre, és fruit de la seva imaginació.

—El final de *Set de nit* també va arribar perquè algú tenia massa imaginació?

—Se'ns han donat moltes excuses. La primera, que tenia poca audiència. Però si vols anem a fer un tomb pel carrer i veuràs que és increïble la quantitat de gent que em saluda, que em somriu i que em diu “endavant”. Jo era un desconegut que coneixien quatre *teatros* i, a partir d'haver fet això, és impressionant la quantitat de gent que em diu majestat. Per tant, potser sí que va ser cosa d'audiència, però d'audiència reial.

—Això és censura?

La popularitat de l'actor Toni Albà (Vilanova i la Geltrú, 1962) va pujar com l'escuma amb les seves imitacions de José María Aznar, Artur Mas i el rei al programa ‘Set de nit’, de TV3. Ara interpreta un monarca imaginari a ‘Els bufons del regne’, que es representa al Teatre Condal de Barcelona.

JORDI PUJOL

"Jo no sóc imitador. Per a mi, la gràcia de la imitació teatral que faig és la manipulació del personatge, fer-ti dir el que jo vull dir."

—És una manera d'exercir-la. El que està clar és que molestàvem a tothom, excepte, potser, a Artur Mas. Els del Partit Popular van ser els primers a queixar-se, però després va venir tota la resta. Llavors tot és fàcilment manipulable i et poden donar qualsevol excusa. Tenen la paella pel mànec. Però penso que el públic no és ximple i treu les seves conclusions. Això és genial!

—Diu que, a Artur Mas, li agradava la paròdia que feia d'ell?

—Ens va dir que sí. És clar que no sé si és veritat. Però sí que ens va confessar que li havíem fet molta propaganda i sabem que això és cert perquè l'oposició se'n queixava.

—Creu que fa importants els polítics que parodia?

—Importants, no ho sé; populars, segurament. És el que va passar en un moment donat amb els guinyols de Canal Plus. Tothom volia tenir ninot.

—També ha dit en unes altres entrevistes que, al rei, li agradaria la paròdia.

—Sí, segons el que sabem de la seva personalitat, té el riure molt fàcil. És clar que jo també l'hi tindria, si visqués com ell!

—M'ho crec.

—Suposo que, si ell veiés la paròdia, en uns moments riuria, i en uns altres podria sentir una certa angoixa.

—Per què?

—Perquè hi ha moments que provoquen l'espectador dient el que l'espectador pensa que el personatge diria, però, de vegades, li faig dir el que jo penso.

—Per exemple?

—L'altre dia li van preguntar què pensava de Felip V, i el personatge responia: "Sí, m'han dit que aquest rei va muntar uns focs d'artifici a Montjuïc i es va dedicar a tirar bombes contra Barcelona." I de seguida, ho vaig relacionar amb l'11 de setembre de 2001: "És increïble com un acte terrorista tan escabrosos com el de les Torres Bessones, en què mor tanta gent innocent, tingui un paral·lelisme amb l'11 de setembre de Catalunya, que també va ser un acte de terrorisme i, a més a més, d'estat, en el qual encara va morir molta més gent." Que això ho digui el monarca deu impressionar, perquè la gent es va aixecar a aplaudir.

—Més aviat l'angoixaria, doncs.

—Sí. De totes maneres, sempre crec que estaria molt bé saber què pensa el

personatge com a persona humana. Quan estudies un personatge, sempre intentes oblidar l'uniforme i buscar el caràcter real i humà de la persona. Després ja li posaràs uniforme, si n'ha de portar, però en aquest cas m'interessava destacar l'acord o desacord de la persona humana amb l'uniforme. Per això el que faig és extrapol·lar per dir veritats, com ha de fer el bufó, i fer riure.

—Té preguntes preparades?

—Sí, perquè no podem estar parats si el públic no s'engresca a fer preguntes. Moltes vegades, però, la gent no para de fer-ne.

—Al contrari dels humoristes, no busca tant la perfecció en la imitació com la creació del personatge. Per exemple, al personatge de Mas, el converteix en un robot i, a partir d'aquí, estira del fil.

—És clar, jo no sóc imitador. En *L'ombra*, l'espectacle que he fet durant molts anys i que continuo fent, faig veure que sóc un actor que es dedica a imitar personatges per substituir-los en la vida real quan ells no hi puguin ser. Per a mi, la gràcia de la imitació teatral que faig és la manipulació del personatge. En el moment que ja has donat a la gent les quatre notes bàsiques —la manera de parlar, de seure, de riure i de moure's— per poder ser creïble, ja li puc fer dir el que jo vull dir —o, en el cas de la televisió, el que els guionistes volen que digui—. Penso que això és més interessant que la imitació pura i dura, que seria com un camaleó entre les fulles.

—Es vol fer veure?

—A mi m'interessa que el camaleó pugui treure els colors per denunciar o criticar un altre personatge. Per exemple, el que un monarca no faria mai és criticar els membres del govern que el sostenen. En canvi, aquest no para. I acaba dient el que la gent pensa. Moltes vegades aplaudeixen i riuen per les bajanades que dic i s'aixeca un i crida "Visca el rei!". I altres vegades em xiulen i fan enrenou perquè no estan d'acord amb el que dic. Però he de jugar aquesta ambigüitat, precisament, per tocar l'espectador i fer-lo pensar. No només venim a entretenir.

—Per això tria la crítica al poder polític, ja des de *L'ombra*?

—Sí, però és curiós perquè no m'ho havia proposat mai, de fer crítica política. Però com més gran et fas...

—Gent jove, pa tou.

—Vaig començar fent entreteniment i, de mica en mica, les obres comencen a reflectir les coses que penses, les angoixes sobre el país i sobre el poder. Evidentment, Albert Boadella ha estat, per a mi, un mestre, tot i que de manera involuntària, perquè ell no ho sap. La feina que ell ha fet a Jòglars és impressionant per obrir els ulls al país i fer denúncia. Jo ho faig d'una altra manera, però, i amb l'objectiu que la gent rigui i s'emocioni, però també que pensi.

—És un idealista.

—Sempre et diuen que no podràs canviar el món. Però el pensament polític d'un actor ha de ser la utopia. Hem de ser utopistes i no de peatge! Potser el món no canviarà però jo ho he de dir. No podem renunciar a això.

—També ha fet crítica del poder cultural. A *L'ombra* parodiava Josep Maria Flotats.

—Sí. També és una forma de poder. Sota la paraula cultura s'amaga tanta mediocritat! Ens volen fer empassar tantes coses darrere d'aquesta mítica paraula! Al darrere hi ha propostes polítiques i interessos econòmics gegantins que moltes vegades no s'arriben ni a copsar. A *L'ombra* faig veure que estic en la companyia d'un senyor que es diu Flotats i el parodio.

—Per què?

—Em va semblar, en un moment donat, que Flotats —persona que jo respecto moltíssim com a actor— feia el paper d'administrador teatral d'un estament com el Teatre Nacional, que ha fet més mal que bé a la professió. També és veritat que, gràcies al fet que existís aquest senyor, avui dia estem començant a fer un primer pla de teatre a àmbit estatal perquè es reconegui la professió i la necessitat que hi hagi convenis entre actors i empreses o acords entre empreses privades i administracions públiques. I finalment s'està fent una *carta magna* que s'haurà de votar i esdevenir llei.

—Com treballa les paròdies?

—Observació, observació, observació. I per enriquir el personatge per dins, busco tota la informació que puc treure de la premsa —inclosa la premsa rosa— i les contradiccions que pot tenir el personatge. Així intento aconseguir que el personatge no sigui pla: m'interessa el personatge quan es trau l'uniforme, precisament, i va en calçotets i espadenyes per casa.

—Això al teatre.

—Sí. A la televisió només sortia dos minuts. Llavors el puc caricaturitzar molt més i fer una paròdia molt més grotesca. No puc fer pauses, mirades i gestos que faria a la vida real. He de bombardejar l'espectador durant aquell minut perquè el personatge sigui impactant.

—Per exemple?

—El *presidente* que feia a la televisió és molt més boig del que faig a *L'ombra*. Al teatre, el faig molt més semblant a la realitat, molt més calmat i pausat, perquè l'he de fer creïble. No pot ser creïble si el caricaturitzo durant dues hores damunt l'escenari.

—Aquí també té la contrapartida del contacte amb el públic. Ells fan preguntes i el rei les contesta.

—Aquí puc estar tranquil, dubtar i mirar qui m'ha fet la pregunta. La gent llegeix això. Com que estic fent teatre i no em bellugo gens del centre de l'escenari, de vegades cal fer uns gestos una mica grans. Aquí no hi ha *zoom* i la càmera no m'enfocarà el matís. Per tant, si vull que l'espectador es fixi en una cosa, he de ser molt concret en el moviment i fer-lo ben dibuixat perquè la gent el vegi. El *zoom*, l'han de fer els espectadors mateixos.

—El poder econòmic és menys divertit, menys parodiabile?

—No, també en parlem. A més, la pasta és com una mena d'obsessió a Catalunya. La pela és la pela, i moltes de les preguntes que fan al rei són sobre el seu pressupost, quant costa això i quant costa allò. I el món es belluga per diners. Els països sense economia no poden avançar: o els arriben diners de fora o han de crear riquesa o no se'n surten. Aquesta és

“Sempre et diuen que no podràs canviar el món. Però el pensament polític d'un actor ha de ser la utopia. Hem de ser utopistes i no de peatge!”

una de les primeres coses que, filosòficament, acceptes, encara que no t'agradi. Però s'han de poder controlar, aquests poders, perquè si no es converteix en liberalisme ferotge, salvatge i mafiós. I qui més té és qui més tindrà. A més, hi ha una cosa impressionant: com el poder econòmic ha fet que els mitjans de difusió d'informació i de coneixements manipulin completament la gent, el públic, i acabindient que estem en una societat de benestar. Home! Quin benestar?

—Insinua que Espanya no va bé?

—L'altre dia m'ho van preguntar, a la funció. I el personatge, amb la seva veu característica, va dir “mentre hi hagi una àvia que hagi de dormir entre cartrons en un caixer automàtic, Espanya no va bé”. Això ja no hauria d'existir. Hi ha uns drets fonamentals que no es poden oblidar: seguretat social per a tothom, un plat a taula calent tres vegades al dia i un lloc per arrecerar-se per a tothom, fins i tot per als que no volen seguir en el sistema. Si no és així, ja no va bé. Ah! I la llibertat. Per no deixar-te, no deixen ni que et suïcidis!

Àlex Milian